

کنار برج
کودکی و جوانی

نخستین
داکتر المتالیف
من

ترجمہ و گریجویٹ
علی یونس داکٹر

معرفی شدہ
کتاب

ketabta

کنارہ راجے
کوڈ 9999999999

نخسنین
دائرة المعارف
من

ترجمہ و تالیف
علی بشر دانش

مورد تأیید و معرفی شده در
وزارت آموزش و پرورش
کتابخانه رشد شماره ۶، رده‌بندی ۱۲۷

موسسه انتشارات قدیانی

نخستین دایره‌المعارف من

کتاب مرجع کودک و نوجوان - ۱
مترجم و گردآورنده: علی بشردانش

طراح جلد: کیانوش فریدمیر - همکار فنی: کارگزاران‌سناری کتاب ابرچه

زیر نظر شورای بررسی

جانب چهاردهم: ۱۴۰۰ تعداد ۱۱۰۰ نسخه

شابک: ۹۶۰ - ۹۶۱ - ۹۶۲ - ۹۶۳ - ۹۶۴ - ۹۶۵ - ۹۶۶ - ۹۶۷ - ۹۶۸ - ۹۶۹ - ۹۷۰ - ۹۷۱ - ۹۷۲ - ۹۷۳ - ۹۷۴ - ۹۷۵ - ۹۷۶ - ۹۷۷ - ۹۷۸ - ۹۷۹ - ۹۸۰ - ۹۸۱ - ۹۸۲ - ۹۸۳ - ۹۸۴ - ۹۸۵ - ۹۸۶ - ۹۸۷ - ۹۸۸ - ۹۸۹ - ۹۹۰ - ۹۹۱ - ۹۹۲ - ۹۹۳ - ۹۹۴ - ۹۹۵ - ۹۹۶ - ۹۹۷ - ۹۹۸ - ۹۹۹ - ۱۰۰۰

ISBN: 978-964-417-670-8 ISBN SET: 978-964-504-391-0

کتاب ۸۷۷۷۷

جانب چاپخانه قدیانی، تهران

کتابخانه حقوق محفوظ است.

۱۴۰۰۰۰ تومان

نخستین دایره‌المعارف من ترجمه و تألیف علی بشردانش - تهران
قدیانی، کتابخانه رشد، ۱۳۸۲.

۱۶۸ ص. ۱۰ مصور رنگی، (کتاب مرجع کودک و نوجوان) ۱

ISBN: 978-964-417-670-8

فهرست‌نویس: بر اساس اطلاعات قبلاً

واریز شده

گروه ستیاج

۱. اطلاعات عمومی ۲. کودکان - دایره‌المعارف رشد بشردانش

علی، به فروست.

۰۲۹

م ۸۷-۲۲۲۲

کتابخانه ملی ایران

به نام خداوند جان و خرد کزین برتر اندیشه بر نگذرد

یادداشت مترجم

کتابی که در پیش رو دارید نخستین کتاب از یک مجموعه هفت جلدی است با عنوان کلی «کتاب مرجع کودک و نوجوان». عناوین جلد‌های بعدی این مجموعه از این قرار است:

جلد ۲: نخستین فرهنگ نامه من

جلد ۳: نخستین اطلس جغرافی من

جلد ۴: نخستین اطلس پرچم من

جلد ۵: نخستین اطلس جانوران

جلد ۶: نخستین اطلس بدن من

جلد ۷: نخستین واژه‌نامه ریاضی من

پنج کتاب از این مجموعه (جلدهای ۱، ۲، ۳، ۵، ۶) توسط انتشارات «کینگ فیشر» منتشر شده است. جلد چهارم را مترجم این مجموعه تدوین کرده و جلد‌های ۵، ۶ و ۷ به کوشش دوستان مترجم دیگری ترجمه شده است.

در ترجمه این کتاب، عزیزانی به من کمک کرده‌اند که وظیفه خود می‌دانم از آنها قدردانی کنم.

آقای غلامحسین اعرابی در ترجمه این جلد بسیار پربنده منت نهادند و مشکلات فراوانی را حل کردند. اگر حسنی در این ترجمه باشد، بی‌تردید از یاری ایشان است. آقای محمود برآبادی تمام متن را خوانده و ویرایش کرده‌اند که بدین وسیله از ایشان سپاسگزاری می‌کنم. آقای غلامرضا فهرستی متن را خواندند و نکات مفیدی را برای اصلاح یادآور شدند. از زحمت بی‌دریغشان قدردانی می‌کنم. از آقای نادر قدیانی، مدیر انتشارات قدیانی، به سبب قبول چاپ و انتشار این مجموعه با هزینه‌های بسیار بالای چاپ و صحافی در این روزگار، صمیمانه تشکر می‌کنم.

فهرست

۵۲	
۵۴	
۵۵	
۵۶	
۵۸	
۶۰	
۶۱	
	۶۲
	۶۶
	۶۸
	۷۲
	۷۴
	۷۶
	۷۸
	۸۰

۸۲
۸۳
۸۵
۸۶
۸۸

بهداشت و سلامت	۹
بیابان	۱۲
پرتو ایکس	۱۶
پرندگان	۱۷
پستانداران	۱۸
پوشاک	۲۲
پول	۲۴
تاریخ	۲۶
جاده‌ها و راه‌ها	۲۸
جانوران	
جنگل‌ها	
جهان	
حشره‌ها	
حفظ محیط زیست	
حیات پیش از تاریخ	
خاک	
خزندگان	
خط	
خورشید	
داستان	

آب
آب و هوا
آتش
آتش فشان
آسیا
آفریقا
آمریکای جنوبی
آمریکای شمالی
اتومبیل

اختراعات	۳۰
اروپا	۳۲
استار	۳۵
استرالیا و جزایر اقیانوس آرام	۳۶
اقیانوس‌ها و دریاها	۳۸
اکتشافات فضایی	۴۰
الکتروسیته	۴۳
انرژی	۴۴
باغ وحش	۴۷
بدن انسان	۴۸

۱۲۸
۱۳۰
۱۳۲
۱۳۳
۱۳۶
۱۳۷
۱۳۹
۱۴۲
۱۴۴
۱۴۵
۱۴۶
۱۴۸
۱۴۹
۱۵۰
۱۵۱
۱۵۲
۱۵۴
۱۵۶
۱۵۸
۱۶۰
۱۶۱

کشاورزی
کشتی‌ها و قایق‌ها
کودها
کیمیا
گل‌ها
گیاهان
ماشین‌ها
ماشین‌های پرنده
ماه
ماهی‌گیری
ماهی‌ها
مرتفع (علفزارها)
مشاغل
مغناطیس (آهن‌ریا)
نقشه‌ها
نمایش
نور
ورزش‌ها
هنر و هنرمندان
هوا
ضمیمه‌ها

۹۰
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۸
۹۹
۱۰۰
۱۰۳

دایناسورها
درختان
دوچرخه و موتورسیکلت
دوزیستان
دین
رنگ
زمان
زمین
ساحل دریا

۱۰۴
۱۰۶
۱۰۸
۱۱۰
۱۱۱
۱۱۲
۱۱۳
۱۱۴
۱۱۶
۱۱۷
۱۱۸
۱۱۹
۱۲۰
۱۲۲
۱۲۴
۱۲۶

ساختمان‌ها
سال
سیاره‌ها
صدا (صوت)
علم
عنکبوت‌ها
غارها
غذا
فسیل یا سنگواره
فصل‌ها
فلزات
قطارها
قطب جنوب و قطب شمال
قلعه‌ها
کامپیوتر
کتاب

چگونه از این کتاب استفاده کنیم

در این کتاب می‌توانید اطلاعات سودمند، شگفت‌آور و هیجان‌انگیزی را همراه با تصاویر زیبای رنگی بخوانید. همه موضوعات مهم را به ترتیب الفبا در بالای صفحات قرار داده‌ایم تا به آسانی آن‌ها را بیابید و توضیحاتی هم در زیر آن‌ها آمده‌است. در این صفحه چگونگی استفاده از دیگر مطالب را شرح داده‌ایم.

▶ در کنار برخی از تصاویر توضیحاتی آمده‌است. این توضیحات شرحی درباره موضوع تصویر است. در اول این توضیحات نشانه سه گوشه ای قرار دارد که رابطه نوشته را با تصویر نشان می‌دهد. این نشانه را در اول همین نوشته می‌توانید ببینید.

▶ شماره‌هایی که روی بعضی از تصاویر است به شما کمک می‌کند تا ترتیب تصاویر را به آسانی بیابید.

دانشتنی‌ها

در این کنار رنگی اطلاعات مفید و مهمی نوشته شده‌است. این اطلاعات عبارت است از:

- اندازه
- وزن
- مقدار
- مقایسه
- تاریخ

و چیزهای دیگر ضروری

▶ در کنار بعضی از تصاویر کلماتی است که قسمت‌های مختلف تصویر را توضیح می‌دهد. این توضیحات با یک خط به قسمت مربوطه متصل می‌شود.

پیش‌نو بداندیم

اگر بتوانید درباره موضوع اصلی اطلاعات بیشتری داشته باشید به این کنار رنگی نگاه کنید. کلماتی که در این کنار است موضوعات مرتبط با موضوع اصلی است.

▶ هر وقت که این تصویر در گوشه سمت چپ صفحات قرار داشت بدانید که موضوع آن صفحه تمام نشده و در صفحه بعد باید دنباله آن را بخوانید.

آب

همه موجودات زنده به آب نیاز دارند. بدون آب، هیچ موجودی زنده نمی ماند. نزدیک به سه چهارم سطح زمین را آب پوشانده است. آب دریاها و اقیانوس ها شور است، ولی بیش تر دریاچه ها، رودخانه ها و برکه ها، آب شیرین دارند. سطح اقیانوس منجمد شمالی در قطب شمال و اقیانوس منجمد جنوبی در قطب جنوب زمین، پوشیده از یخ است. آب های زمین، زیستگاه گیاهان و جانوران گوناگون است.

آب زوگ

آب زوگ، به دلیل وجود نیرویی به نام کشش سطحی می تواند روی آب راه برود. این نیرو یک لایه نازک بر سطح آب ایجاد می کند.

اگر آب خیلی سرد شود یخ می زند و شکل جامد به خود می گیرد. یخ پس از ذوب شدن دوباره به آب تبدیل می شود.

یخ

آب در حالت مایع، روان است و شکل ظرف خود را می گیرد و سطح آن صاف است.

آب

اگر بخار آب با چیز سردی تماس پیدا کند به قطره های آب تبدیل می شود. این پدیده را «میعان» می گویند.

میعان

اگر آب خیلی داغ شود، جوش می آید، حباب های کوچکی به سمت بالا می روند، می ترکند و بخار آزاد می شود.

بخار

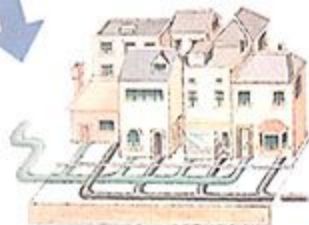

چگونه از آب استفاده می‌کنیم؟

۱ آب به صورت باران
فرود می‌ریزد و در جویها
و رودخانه‌ها جاری می‌شود.
آب رودخانه‌ها را جمع‌آوری
و در دریاچه‌های پشت سد
مخازن نامیده می‌شوند
نگه‌داری می‌کنند.

۲ آب را در تصفیه‌خانه‌ها
تصفیه می‌کنند.

۳ پس از مصرف، آب پس‌ماند از
راه لوله‌های فاضلاب به مخزن‌های
جدید می‌هدایت می‌شود.

۴ گاهی آب پس‌ماند را
تصفیه کرده، آن را به رودخانه یا
دریا هدایت می‌کنند.

گیاه به آب نیاز دارد. ریشه گیاه را
از خاک می‌گیرد. آب در ساقه‌های گیاه
بالا می‌رود و به برگ‌ها می‌رسد
و در آنجا به ساختن
غذای گیاه کمک
می‌کند.

دانشمندی‌ها
• وقتی عرق می‌کنند، نفس
می‌کشند و پا به دستپوشی
می‌روند، مقداری از آب
بدنشان را از دست می‌دهند.
• هر ساعتی لازم است در
شبانه‌روز حدود یک لیتر
آب بنوشند تا بدنشان سالم
بماند.
• بدون آب، انسان
نمی‌تواند بیش از سه روز
زنده بماند.

بیش‌تر از
دو سوم بدن
شما از آب
است.

▶ در باغزارهای گرم و خشک آفریقا، جانوران گروه گروه در اطراف برکه های آب جمع می شوند. آن ها در حالی که مشغول نوشیدن هستند باید مراقب شیرهای گرسنه هم باشند!

▼ این تالاب، منطقه ای

مرطوب و نزدیک دریاست، درخت کرنا معمولاً ریشه های بلند و نیرومند دارد تا آن را در گل و لای کف مرداب نگه دارد.

▶ ماهی آزاد از دریا به

رودخانه برمی گردد تا همان جایی که به دنیا آمده، تخم ریزی کند. خرس ها برای صید ماهی های آزاد، نزدیک آبشارها منتظر می مانند تا آن ها را بگیرند.

▼ گیاهان گوناگون فراوانی در اطراف و داخل برکه ها و تالاب ها می رویند. تالاب ها منبع غذا و زیستگاه انواع پرندگان، حشره ها و جانوران آبزی هستند.

بیشتر بدانیم

آب و هوا
انگلوس ما و دریما
ترکی
جانوران
جهان
دوزستان
ساحل دریا
علوم
غذای
گیاهان
ماهی ها

آب و هوا

وضعیت هوا همیشه در حال تغییر است. یک روز آسمان صاف و آفتابی است و روز بعد شاید ابری و بارانی باشد. در تغییر آب و هوا، سه عامل نقش دارند: هوا، خورشید و آب. هوا همواره در حال حرکت است و پادها را به وجود می آورد. خورشید به زمین گرما می دهد و آب عامل ایجاد ابر، باران، برف و تگرگ است.

تصویر زیر نشان می دهد که زمین چگونه از آب بارها و بارها استفاده می کند. این پدیده را «چرخه آب» می گویند.

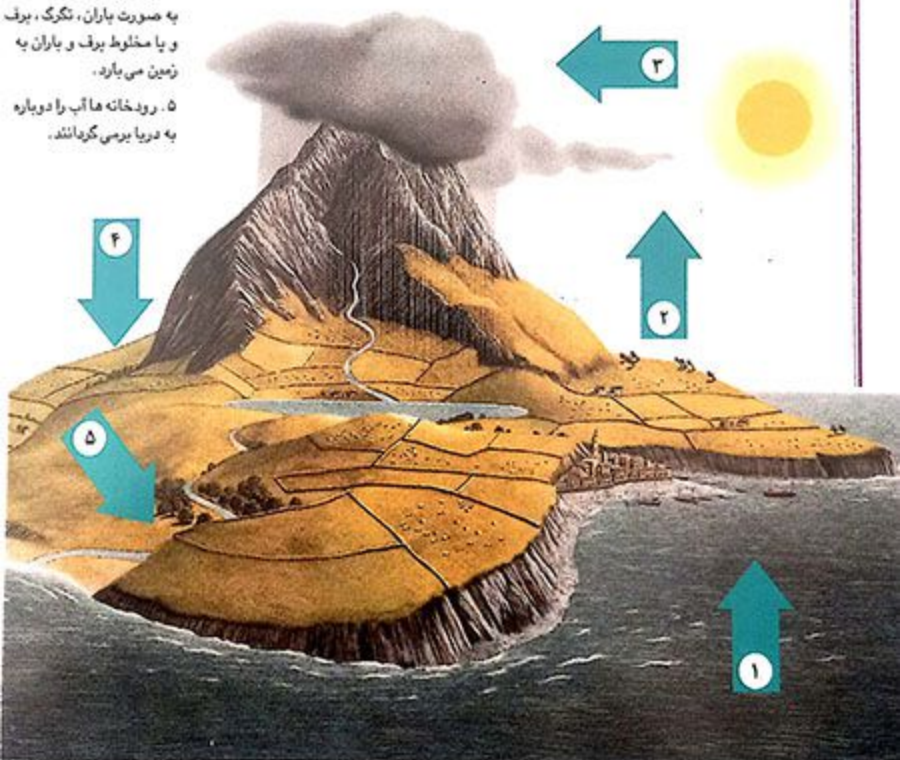
۱. خورشید با گرمای خود آب دریاچه ها، دریاها و اقیانوس ها را به گازی غیرقابل مشاهده به نام «بخار آب» تبدیل می کند.

۲. بخار آب در هوا بالا می رود و سرد می شود، تا جایی که به قطرات ریز آب یا بلورهای کوچک یخ تبدیل می شود.

۳. قطرات آب به یکدیگر می پیوندند و ابرها را به وجود می آورند. ابرها بر اثر فشار پادها به سمت خشکی حرکت می کنند.

۴. آب موجود در ابرها به صورت باران، تگرگ، برف و یا مخلوط برف و باران به زمین می بارد.

۵. رودخانه ها آب را دوباره به دریا برمی گردانند.

ISBN 978-964-437-075-6

9 789644 376758

www.kitabchi.com
موسسه انتشارات کتابچی

تهران: خیابان ولیعصر، پلاک ۱۱۱، جنب میدان امام خمینی (ره)، تهران
 شماره ۱۱۱ | کویتهل: ۰۲۱۶۳۳۳۳۳۳ | تلفن: ۰۲۱-۸۸۸-۱۱۱ | پست: ۱۱۱-۱۱۱-۱۱۱
 تهران: خیابان ولیعصر (ره)، جنب میدان امام خمینی (ره)، تهران | www.kitabchi.com
 شماره: ۱۱۱ | ایمیل: 111@kitabchi.ir